Journal of Educational Sciences *(JES)*

Original Article

Spring & Summer, 2026, 33(1), 173-188. ISSN (E): 2588-672x
DOI: 10.22055/EDUS.2025.49278.3736 https://education.scu.ac.ir/

Developing and Validating an Existentialist Curriculum Scale with Emphasis on Teaching-Learning Strategies

Meimanat Abedini Baltork [1], Hojjat Saffar Heidari[2], Mokarrameh Shabanpour Karnami[3]

1. Associate Professor, Department of Educational Sciences, University of Mazandaran, Faculty of Humanities and Social Sciences, Babolsar, Iran.
2. Associate Professor, Department of Educational Sciences, University of Mazandaran, Faculty of Humanities and Social Sciences, Babolsar, Iran.
3. M.A. in Curriculum Studies, University of Mazandaran, Faculty of Humanities and Social Sciences, Babolsar, Iran.

Article Info

Received: 02 May 2025
Revised: 22 Sep 2025
Accepted: 29 Sep 2025
Published: 20 Apr 2026

Corresponding Author:
Meimanat Abedini Baltork

Email:
M.abedini@ umz.ac.com

Keywords:
Scale, curriculum, existentialism, teaching-learning strategy

Abstract

The present study aimed to develop and validate an existentialist curriculum scale with an emphasis on the teaching–learning strategies component. A sequential exploratory mixed-methods approach was adopted. In the qualitative phase, a case study method was employed. Participants included professors, experts, and teachers familiar with the existentialist school of thought. Using purposive sampling of typical cases, theoretical saturation was reached with 25 participants. Data were collected through semi-structured interviews, and the trustworthiness of the findings was established based on credibility, transferability, dependability, and confirmability. The qualitative data were analyzed using thematic analysis. In the quantitative phase, a descriptive survey design was employed. The statistical population for scale validation consisted of elementary school teachers in Sari County, Iran, from whom 250 participants were selected using proportionate stratified random sampling. Data were collected using a researcher-developed questionnaire. The developed scale comprised four main criteria: educational environment, teacher, student, and existentialist teaching method. The results of the factor analysis confirmed the proposed structure of the scale, indicating that the four-dimensional model consisting of educational environment, teacher, student, and existentialist teaching method was supported.

How to Cite: Abedini Baltork, M., Saffar Heidari, H., & Shabanpour Karnami, M. (2026). Developing and Validating an Existentialist Curriculum Scale with Emphasis on Teaching-Learning Strategies, *Journal of Educational Sciences (JES)*, *33*(1), 173-188**.** https://doi.org/10.22055/edus.2025.49278.3736 [Persian]

Authors retain the copyright and full publishing rights. Published by Shahid Chamran University of Ahvaz. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC)

علوم تربیتی

مقاله پژوهشی

بهار و تابستان ۱۴۰۵، دوره چهارم، سال ۳۳، شماره ۱، ص‌ص: ۱۷۳-۱۸۸.
شاپا آنلاین: ۲۵۸۸-۶۷۲X
DOI: 10.22055/EDUS.2025.49278.3736
https://education.scu.ac.ir/

ساخت و اعتباریابی مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی- یادگیری

میمنت عابدینی بلترک[۱]، حجت صفار حیدری[۲]، مکرمه شعبان‌پور کارنامی[۳]

۱. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، بابلسر، ایران.
۲. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، بابلسر، ایران
۳. کارشناسی ارشد رشته مطالعات برنامه‌درسی، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، بابلسر، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۱۲
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۷
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۱/۳۱

نویسنده مسئول:
میمنت عابدینی بلترک
ایمیل:
M.abedini@umz.ac.ir

واژه‌های کلیدی:
مقیاس، برنامه‌درسی، اگزیستانسیالیسم، راهبرد یاددهی- یادگیری

چکیده

هدف پژوهش حاضر ساخت و اعتباریابی مقیاس برنامه درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی- یادگیری بود. رویکرد پژوهش؛ ترکیبی از نوع اکتشافی متوالی بود. روش پژوهش در بخش کیفی، مطالعه موردی و مشارکت‌کنندگان؛ استادان، متخصصان و معلمان آشنا به مکتب اگزیستانسیالیسم بودند که به صورت نمونه‌گیری هدفمند از نوع موارد مطلوب با ۲۵ نفر به اشباع نظری رسید. ابزار پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساختار یافته بوده است که اعتبار و روایی آن بر اساس اعتبار، انتقال‌پذیری، قابلیت اطمینان و قابلیت تأیید بررسی و تأیید گردید. تحلیل داده‌ها بر اساس تحلیل مضمون انجام شد. روش پژوهش در بخش کمی توصیفی– پیمایشی و جامعه آماری برای اعتباریابی مقیاس، شامل معلمان دوره ابتدایی شهرستان ساری بودند که بر اساس نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی، ۲۵۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار؛ پرسشنامه محقق ساخته بود. مقیاس طراحی شده، دارای ٤ملاک اصلی فضای آموزشی، معلم، دانش‌آموز و روش تدریس اگزیستانسیالیستی بود که نتیجه تحلیل عاملی نشان داد که مقیاس طراحی شده مورد تأیید است.

استناد به این مقاله: عابدینی بلترک، م.، صفار حیدری، ح.، و شعبان‌پور کارنامی، م. (۱٤۰۵). ساخت و اعتباریابی مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی- یادگیری علوم تربیتی، (۱)۳۳، ص‌ص: ۱۷۳-۱۸۸. https://doi.org/10.22055/edus.2025.49278.3736

Authors retain the copyright and full publishing rights. Published by Shahid Chamran University of Ahvaz. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC)

مقدمه

اگرچه به یک معنا؛ فلسفه، بنیاد علوم است (Bahri, 2024). اما پرسش از انسان و چیستی او همواره در فلسفه، پرسشی بنیادی بوده است (Emami & Alavitalab, 2025). در بین نگرش‌های فسفی؛ بی‌گمان فلسفه اگزیستانسیالیسم، فلسفه‌ای که در سده‌ها نوزده و بیست به عرصه حیات نهاد و بالید (Siegmund, 2025). اگزیستانسیالیسم به آسانی قابل تعریف نیست (MacIntyre & AlawiTabar, 2026). بیش از هر فلسفه‌ای دیگر، مسأله انسان را موضوع نظرورزی و تأملات خود قرار داده است. گرچه به سختی می‌توان اندیشه‌های پایه گذاران این نحله فکری را ذیل یک عنوان، یعنی اگزیستانسیالیسم یا اصالت وجود انسان گرد آورد، با این حال مسأله انسان در کانون توجه همه متفکران این مکتب قرار دارد. در این میان نه مارتین هایدگر و نه کارل یاسپرس خود را اگزیستانسیالیست نمی‌دانند. به نظر می‌رسد که این عنوان با رواج گسترده فلسفه ژان پل سارتر، فیلسوف فرانسوی معروف سده بیستم رواج یافته است. در حالی که مسأله اصلی هایدگر؛ طرح مسأله وجود است و از منظر آن به وجود انسان نگاه می کند، در نزد یاسپرس؛ مسأله اصلی، نه وجود[1] بلکه اگزیستانز[2]، واژه‌ای که به سختی می‌توان معادل مناسب انگلیسی یا فارسی برای آن یافت، انسان است.

یکی از دلایل رواج این فلسفه در سده بیستم بیان عامه پسند سارتر از آن بوده است. در فلسفه سارتر است که بحث تقدم وجود بر ماهیت انسان (به همان معنایی که از تمایز این دو در فلسفه‌های سنتی سخن گفته شده است) به میان می‌آید. به نظر سارتر وجود انسان در تمایز با سایر موجودات، بر ماهیت او مقدم است (Sartre, 2020). او ابتدا پا به عرصه وجود می‌گذارد و سپس به تشکیل هویت خود اقدام می‌کند. در این معناست که مسأله آزادی انسان، انتخاب‌های او و مسئولیتی که از این منظر بر عهده دارد نیازمند تأمل است (Dehghan et al., 2018; Sasan, 2023).

در این رویکرد؛ انسان با هر انتخاب، باعث تعالی خود می‌شود (Smith, 2024) و از مهم‌ترین مفاهیم در این نگرش فلسفی می‌توان به فرد و اصالت او اشاره کرد (Russo-Netzer, 2025; Yeganeh, 2025). از این رو در قلمرو آموزش و پرورش به تفاوت‌های فردی چون سن، جنسیت، استعدادهای فراگیر و در عین حال به شیوه های منحصربفرد یادگیری او توجه می شود (Jafari gohar et al., 2015).

تا آنجایی که به آموزش و پرورش مربوط است، آموزه‌های این مکتب می‌تواند کاربردهای گسترده‌ای داشته باشد (Salehi, 2025; Sherman, 2024). از نظر اگزیستانسیالیست‌ها، آموزش و پرورش باید موجب افزایش آگاهی شود. این آگاهی بدین معناست که دانش‌آموزان باید تشخیص دهند؛ در مقام فرد به‌طور پیگیر، آزادانه، مستقلانه و خردمندانه دست به گزینش بزنند. این آگاهی متضمن مسئولیت فرد در نحوه آفرینش تشخص فردی خویش است (Gutek, 2019). آموزش و پرورش اگزیستانسیالیستی ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد آگاهی و آزادی فراگیران را از جمله مهم‌ترین وظایف خود تلقی می‌کند (Katz, 2021). بر این اساس است که معلم باید بکوشد تا با برانگیختن شوق آزادی در فراگیران مسئولیت‌پذیری را در آنها رشد دهد (Usul et al., 2025).

از جمله نکته‌هایی که می‌توان از آموزه‌های این مکتب آموخت، نقشی است که برای تعامل گرایی معلم به‌عنوان راهی برای تسهیل یادگیری قایل است. این نکته‌ای که در تربیت معلمان باید به آنها توجه شود (Davarpanah et al., 2016). بر زمینه چنین تعاملی است که رابطه معلم و دانش‌آموز انعطاف‌پذیر می‌شود و به نوبه خود این عامل به

1- Existence
2- Existenz

گسترش شناخت دانش‌آموزان از سوی معلم کمک می‌کند (Bradly, 2019). ضرورت شناختن دانش‌آموزان از سوی معلمان به ویژگی منحصر بفرد و یگانه بودن آنان باز می‌گردد (Zeinuddin meimand & Goodarzi, 2020).

در راستای تحقق این امر؛ برنامه‌درسی نیز باید بر نیازهای حالِ دانش‌آموزان مبتنی باشد و طراحی تجارب آموزشی نیز بر مبنای شناخت تفاوت‌های فردی صورت گیرد (Sarmadi & Masoumi fard, 2018). برنامه‌درسی به عنوان قلب نظام آموزشی (Barrier et al., 2019) دارای عناصری است که یکی از عناصر مهم آن، راهبردهای یاددهی- یادگیری می‌باشد. راهبردها به مجموعه‌ای از روش‌های آموزشی گفته می‌شود که معلم برای رسیدن به اهداف یادگیری از آنها بهره می‌برد (Ibrahimpour Komoleh et al., 2017). در همین زمینه Fathi Vajargah (2016) معتقد است که انتخاب راهبردهای مناسب در فرآیند یاددهی-یادگیری، انتقال دانش، اطلاعات و فرآیندهای یادگیری فراگیران را آسان می‌سازد.

آنچه که توجه ما را به ایده‌های مهمی چون آزادی، مسئولیت، اصالت و منحصربفرد بودن انسان در مکتب اگزیستانسیالیسم جلب می‌کند، پیوندی است که میان تربیت و این ایده‌ها وجود دارد. آنجا که نه آزادی فراگیر وجود دارد و نه ویژگی‌های منحصربفرد و یا فردیت او مورد توجه قرار می‌گیرد، به دشواری بتوان از تربیت در معنای حقیقی آن سخن گفت (Ahmadi & Ramzani, 2013). با نظر داشتن به این نکته‌ها است که می‌توان پرسید؛ در نظام‌آموزشی ما تا چه اندازه به ایده‌هایی چون آزادی، فردیت و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان توجه شده است؟ به سخن دیگر در فرایند آموزش و پرورش تا چه اندازه معلمان دانش‌آموزان از آزادی برخوردارند و به چه میزان به ویژگی‌های منحصربفرد دانش آموزان توجه می‌شود؟ تجارب زیسته نویسندگان این مقاله و بعضی از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که به مواردی که گفته شد جندان توجه نمی‌شود. این امر به خصوص در نسل امروز و نسل z و آلفا در جامعه بیش از پیش نمایان می‌شود چرا که این نسل به واسطه ارتباط با تکنولوژی، به درستی مفاهیمی چون آزادی، انتخاب، اختیار، مسئولیت‌پذیری و سایر مفاهیم کلیدی این مکتب را درک نکرده‌اند. از نظر این نسل؛ آزادی به معنای انجام امورات بر اساس نظر شخصی است و فردیت را با خودخواهی مترادف می‌دانند. همچنین وابستگی شدید اکثر این نسل به والدین در انجام وظایف و مسئولیت‌های شخصی، گواه دیگری در ضرورت تأکید بر این مفاهیم در سیستم آموزشی است که وجود یک مقیاس به وزارت آموزش و پرورش در بررسی وضعیت سیستم آموزشی کمک کننده خواهد بود. از طرفی به معلمان در برخورد با این نسل کمک می‌کند در عین اینکه به علائق دانش‌آموزان احترام بگذارند، مسئولیت‌پذیری و انتخاب آگاهانه و صحیح را به آنها بیاموزند. از این روست که این پژوهش بر آن است تا به شیوه‌ای استقرایی و با مراجعه به آرای اهل نظر و معلمان درگیر در کار آموزش امکان‌های کاربست مفاهیم مورد بحث را در حوزه برنامه‌درسی آزمون کند. در واقع هدف این پژوهش برساخت و اعتباریابی مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی- یادگیری است.

روش

رویکرد پژوهش حاضر، ترکیبی از نوع اکتشافی متوالی مدل ابزارسازی از نوع بافت‌نگاری[1] بوده است. در انجام بخش‌های مختلف این پژوهش به تناسب، دو رویکرد کیفی و کمی؛ استفاده شد. در این راستا؛ ابتدا به گردآوری و تحلیل داده‌های کیفی پرداخته و سپس بر مبنای نتایج کیفی به دست آمده به تحلیل و گردآوری داده‌های کمّی پرداخته شد و در ادامه از نتایج بخش کمّی برای اعتباریابی یافته‌های کیفی استفاده گردید.

1- Sequential exploratory mixed method- instrument development model

بخش کیفی: روش پژوهش در بخش کیفی، مطالعه موردی و مشارکت‌کنندگان؛ استادان، متخصصان و معلمان آشنا به مکتب اگزیستانسیالیسم بودند که رشته تخصصی آنها فلسفه تعلیم و تربیت و برنامه‌درسی بوده و یا در این زمینه پژوهش داشتند که به صورت نمونه‌گیری هدفمند از نوع موارد مطلوب با ۲۵ نفر به اشباع نظری رسید. بدین صورت که مصاحبه تا جایی ادامه یافت که اطلاعات جدیدی به مطالب و مصاحبه‌های قبل اضافه نشد و نظرات تکراری و مشابه دریافت شد. ابزار، مصاحبه نیمه ساختار یافته[1] و میانگین زمانی مصاحبه‌های انجام شده، حدود یک ساعت و به صورت حضوری بوده است. مصاحبه با یک سؤال کلی با عنوان" راهبردهای یاددهی- یادگیری در سیستم آموزش عمومی براساس ایده‌های اساسی اگزیستانسیالیسم دارای چه ویژگی‌هایی است" شروع و با سؤال‌های کنکاشی پیش رفت. برای اعتباریابی داده‌های کیفی از دو معیار انتقال‌پذیری و اعتماد پذیری استفاده شد. به این ترتیب که عناصر به تأیید متخصصان مطالعات برنامه‌درسی رسید. جهت انتقال پذیری، سعی شد تمام جزئیات پژوهش از نحوه جستجو و کلیدواژه‌ها تا فرایند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به طور کامل شرح داده شود تا نقطه‌ی مبهمی باقی نماند. قابلیت اطمینان نیز در مطالعه کیفی به اعتبار پژوهش وابسته است. اگر مطالعه از اعتبار کامل برخوردار باشد، قابل اطمینان نیز خواهد بود. یکی از راه‌های تأمین اطمینان در مطالعه کیفی، استفاده از مسیر ممیزی[2] است. در مسیر ممیزی، افرادِ خارج از پژوهش که به پژوهش‌های کیفی آشنا هستند به عنوان چک کننده و ناظر، عمل می‌کنند. در مطالعه‌ی حاضر، از یک ناظرِ با تجربه در این حوزه استفاده شد که زیربنای تئوریکِ فرایند جمع آوری داده‌ها و فرایند تحلیل را بررسی و تأیید نمود و در نتیجه قابلیت اطمینانِ مطالعه حاصل گردید.تجزیه وتحلیلِ مصاحبه‌ها؛ با استفاده از روش تحلیل مضمون[3] (مضامین پایه[4]، سازمان‌دهنده[5] و فراگیر[6]) صورت گرفت. در ابتدا اظهار نظرات و مطالب گفته شده از مصاحبه شوندگان، ثبت و یادداشت گردید. سپس برای تحلیل داده‌های جمع آوری شده، از تحلیل مضمون استفاده شد

بخش کمی: روش پژوهش در این بخش توصیفی- پیمایشی بود. جامعه آماری؛ معلمان دوره ابتدایی شهرستان ساری به تعداد ۷۰۰ نفر بودند که بر اساس جدول نمونه‌گیری مورگان و روش نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبتی، ۲۵۰ نفر انتخاب شدند. مقیاس طراحی شده که در اختیار جامعه‌آماری قرار گرفت، بر اساس داده‌های بخش کیفی، تدوین گردید که دارای ٤ مضمون اصلی فضای آموزشی، گویه (۱۱-۱)، معلم اگزیستانسیالیستی، گویه (۲۰-۱۲)، دانش‌آموز اگزیستانسیالیستی، گویه (۲۷-۲۱) و روش تدریس اگزیستانسیالیستی، گویه (۳۱-۲۸) بود. در مجموع این پرسشنامه دارای ۳۱ گویه با طیف لیکرتی ۵ درجه‌ای (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) است. روایی محتوایی با استفاده از CVR، ۹۹ درصد و پایایی نیز براساس آلفای کرونباخ ۰/۹۰به دست آمد. برای بررسی روایی سازه پرسشنامه از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های بخش کیفی

به طور کلی داده‌های کیفی پژوهش در قالب یک مضمون فراگیر،٤ مضمون سازمان دهنده، و ۳۱ مضمون پایه

1- Interview guide approach
2- Audit trail
3- Thematic Analysis
4- Basic
5- Organizing
6- Global

شناسایی شد که مقیاس طراحی شده در قالب جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. مضامین استخراج شده از مصاحبه با متخصصان

Table 1. Themes extracted from interviews with experts

مضامین سازمان دهنده Organizing themes		مضامین پایه basic themes
فراگیر Comprehensive themes	فضای آموزشی اگزیستانسیالیستی Existentialist educational space	۱. توجه به فضای آموزشی به عنوان فضایی برای شکل گیری حس رغبت و علاقه ۲. توجه به فضای آموزشی به عنوان فضایی برای نزدیک کردن دانش‌آموز به محیط اجتماعی ۳. توسعه فضای آموزش به مکان‌هایی غیر از کلاس درس ٤. دوری از قالب و چارچوب مشخص ۵. اجرای قوانین آموزشی منعطف ٦. داشتن نگاه منعطف به آموزش و حذف نمادهای استاندارد و یکسان مثل لباس فرم ۷. توجه به تفاوت‌های فردی افراد ۸. بکارگیری برنامه‌درسی روییدنی ۹. به کارگیری فرایندهای آموزشی غیر خطی در کلاس درس ۱۰. فضای آموزشی گرم و نشاط انگیز ۱۱. شکل دادن فضایی آرامش بخش، همدلانه و محبت آمیز
	معلم اگزیستانسیالیتی Existentialist teacher	۱۲. ایجاد رابطه‌ی انسانی با دانش‌آموز ۱۳. پذیرش بدون قید و شرط دانش‌آموز توسط معلم فارغ از توانمندی‌های تحصیلی‌اش ۱٤. معلم به مثابه فردی منعطف ۱۵. معلم به مثابه فردی دارای ظرفیت شنیدن دیدگاه‌های مختلف ۱٦. وجود رابطه دو طرفه بین معلم و دانش‌آموز به مثابه رابطه والد – فرزندی ۱۷. توجه به رابطه صمیمانه، حمایت گرانه، توأم با احترام بین دانش‌آموز و معلم ۱۸. معلم به مثابه تسهیلگر دانش ۱۹. معلم به مثابه کشف کننده ظرفیت‌های درونی منحصر به فرد دانش‌آموز ۲۰. معلم به مثابه فردی آزاد منش
	دانش آموز اگزیستانسیالیستی Existentialist student	۲۱. توجه به دانش‌آموز به عنوان هسته یادگیری، اولویت و مبنای آموزش ۲۲. توجه به دانش‌آموز به مثابه انسانی آزاد و مستقل ۲۳. توجه به ویژگی‌ها، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های اختصاصی دانش‌آموز ۲٤. توجه به دانش‌آموز به عنوان یک فرد منحصر به فرد و پذیرش تفاوت‌های دانش‌آموزان ۲۵. توجه به مؤلفه حق انتخاب داشتن دانش‌آموز و فرصت دادن به او در فرآیند تهیه برنامه‌ها و قوانین ۲٦. اهمیت دادن به پذیرش مسئولیت و درک پیامد کارها توسط دانش‌آموز ۲۷. کنترل دانش‌آموز بر بانودگی فردی خویش
	روش تدریس اگزیستانسیالیستی Existentialist	۲۸. توجه به انعطاف پذیری در بکارگیری روش‌های تدریس، ترکیب و تلفیق روش‌ها و ابزارهای آموزشی براساس شرایط ۲۹. پرهیز از ساختار مشخص و از قبل برنامه ریزی شده در تدریس ۳۰. توجه به استفاده از روش‌های مبتنی بر ارتباط انسانی ۳۱. توجه به روش‌های مبتنی بر جدی گرفتن فردیت افراد

فضای آموزشی یکی از مضامین سازمان‌دهنده بود که از مصاحبه با متخصصان به‌دست آمد. یکی از مشارکت-کنندگان در این زمینه می‌گوید:" کلاس درس وجودگرایی، مستقیم با تجربه واقعی آدم‌ها گره می‌خوره. من اگر قراره علوم‌اجتماعی درس بدم در علوم‌اجتماعی چیزی جز مدنیت و شهروندی و موارد اینجوری نیست. خب قرار نیست مطالب مربوط به این موضوعات از آسمان بیاد". یکی دیگر از مشارکت کنندگان می‌گوید: رویکردهای قبل از اگزیستانسیالیسم معتقد بودند همه چیز باید برنامه‌ریزی شده باشد.ساعت‌های مشخصِ فارسی، ریاضی، علوم و...وجود دارد و مکان هم مشخصه مثلاً کلاس شماره ۸؛ کلاس فارسی، کلاس شماره ۲۱، ریاضی هست. اما شما معلم ادبیات در فیلم معروف انجمن شاعران مرده را ببینید که بر اساس رویکرد اگزیستانسیالیسم ساخته شده.این معلم درس ادبیات بچه‌های مدرسه را شب و خارج از زمان مرسوم آموزش می‌برد در یک غار و شروع می‌کند به شعر خواندن. یا صفحه اول کتاب فارسی شعرهای شکسپیر را پاره می‌کند. می‌خواهد بگوید قرار نیست شعر و ادبیات را کپی و حفظ کنیم. قرار است خلاقیت هنری و به کارگیری اصطلاحات و آرایه‌ها را یاد بگیریم و خودمان نقش داشته باشیم".

یکی دیگر از مضامین سازمان‌دهنده، نقش معلم بوده است. یکی از مضامین اساسی که از نظر اکثر مشارکت‌کنندگان در فضای مبتنی بر رویکرد اگزیستانسیالیسم حکم‌فرماست، تعامل انسانی بین معلم و دانش‌آموز و حفظ کرامت ذاتی دانش‌آموز است. در این زمینه یکی از مشارکت کنندگان می‌گوید: رابطه معلم و دانش‌آموز یک رابطه توأم با احترام و دوستانه است. در این رابطه معلم یک فرد مقتدر است و به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد تا پخته شوند. در این رابطه دانش‌آموز باید آزاد باشد تا حق انتخاب داشته باشد و برای انتخاب خود، مسئولیت بپذیرد. رابطه‌ی معلم و شاگرد باید رابطه‌ی من- تویی باشد در مقابل رابطه من -آنی. من نباید دانش‌آموز را تبدیل به شیء کنم زیرا "آن" برای شیء به کار می‌رود. اما رابطه من - تویی یک رابطه انسانی توأم با احترام است که هدفی را دنبال می‌کند". یکی دیگراز مشارکت-کنندگان بر این باور بود که "معلم باید قدرت شنیدن داشته باشد. همچنین فقط زبانش کار نکند؛ فکر نکند چون بالاتر هست فقط باید خودش صحبت کند. معلم باید آزاد منش باشد یعنی خیر شاگرد را بخواهد. وقتی معلم خیرخواه باشد دستور صادر نمی‌کند، بر عقاید باطل خود پافشاری نمی‌کند و به طرف مقابل خود احترام می‌گذارد و او را دوست دارد.

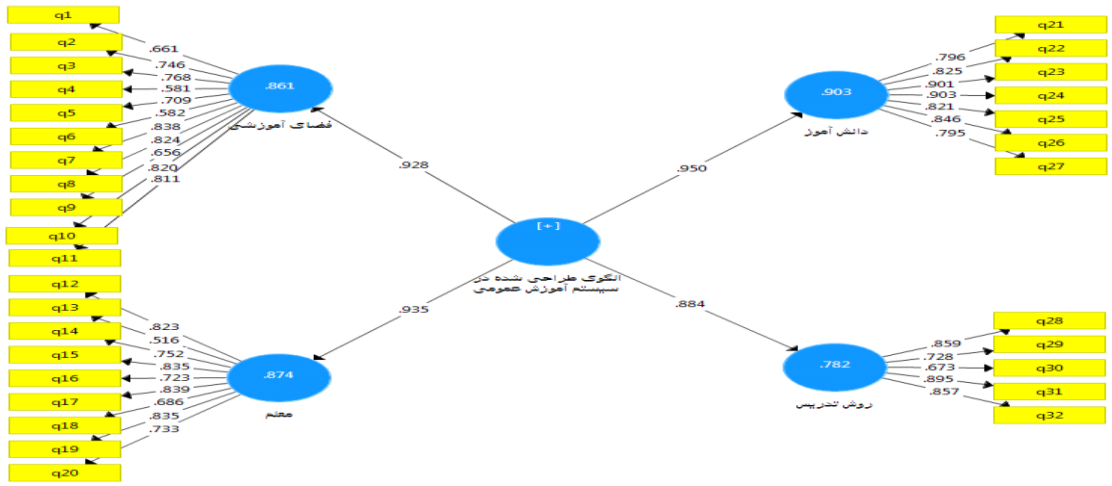
مضمون سازمان‌دهنده‌ی دیگر، دانش‌آموز اگزیستانسیالیستی است یکی از مشارکت‌کنندگان پژوهش می‌گوید:" می-خواهم پاسخ را با یک شعری از مولانا شروع کنم. مولانا می‌گوید: چون که مقصود از شجر آمد ثمر، پس ثمر اول بود آخر شجر. در واقع این طور می‌خواهم بگویم که ما همه آنچه که به خاطرش مدرسه را بنا کردیم و در کل سیستم آموزش و پرورش را ما آمدیم راه اندازی کردیم بحث دانش‌آموزان بود و خب اولویت کار ما باید دانش‌آموزان باشند. البته این از نظر من است که متأسفانه می‌بینیم که معلم‌های ما و خود ما بیشتر به جای اینکه معلم خود دانش‌آموز باشیم، معلم کتابیم که البته باید هم تا حدودی حق بدهیم چون سیستم آموزش و پرورش مایک نظام متمرکز و خب یک سری انتظارات از من معلم هست از طرف سیستم وخانواده که به من معلم این اجازه را نمی‌دهد که به علاقه، نیاز و به استعداد دانش‌آموزم و یا به آن بحث تفاوت‌های فردی دانش‌آموزم خیلی بخواهم توجه کنم". یکی از مشارکت‌کنندگان دیگر می‌گوید: "حق انتخاب نسبتِ مستقیمی با آزادی و مسئولیت دارد. انسان اگر آزاد نباشد، حق انتخاب هم ندارد. حق انتخاب در کلاس می‌تواند در قالب تنظیم مقررات و شیوه‌های انضباطی باشد. به شاگرد بگوییم در رابطه با این موضوع چه چیزهایی می‌توانی پیدا کنی. این میشه حق انتخاب و شاگرد نسبت به چیزی که انتخاب می‌کند احساس مسئولیت دارد.

روش تدریس، مضمون سازمان‌دهنده دیگری است که بر اساس باور یکی از مشارکت کنندگان معلم در این رویکرد می‌تواند از روش‌ها و ابزاهای مختلفی برای رسیدن به اهداف استفاده کند می‌گوید: "یک معلم نباید خود را ملزم کند که از یک یا دو نوع یا ابزار خاصی برای آموزش استفاده کند. یک معلم می‌تواند با توجه به شرایط و محیطی که در آن قرار دارد از ابزار و وسایل گوناگون بهره گیرد". از نظر یکی دیگر از مشارکت‌کنندگان "یکی از مهمترین چیزها که برای دانش‌آموز و چه برای انسان‌های دیگر لازم و ضروری است، عزت نفس می‌باشد. دانش‌آموز در وهله‌ی اول یک انسان است و هر انسانی هم دارای کرامت، شخصیت و عزت نفس است و این مسأله بسیار مهم می‌باشد. یک معلم حتی حق ندارد سربچه داد ببانود حتی اگر اشتباه کرده باشد. نباید چشم غره برود و تنبیه بدنی کند. دانش‌آموز انسان است و انسان هم خطا می‌کند. چه بسا تنبیه‌هایی که کار را بدتر می‌کند. اگر انسان یک‌بار، دوبار خطا کند و ما بیاییم با یک داد زدن ساده، با یک نگاه ساده و با یک بی‌توجهی ساده بخواهیم کرامتش را لکه دار کنیم، عزت نفس دانش‌آموز از بین می‌رود و نه تنها بهتر نمی‌شود بلکه به خطای او دامن زده می‌شود. به هیچ وجه نباید کرامت یک انسان به خصوص بچه‌ها لکه‌دار شود زیرا ممکن است این مسئله گسترش یابد و عزت نفس دانش‌آموز به طور کل نابود شود".

یافته بخش کمی

۲۱۶ نفر (۸۶/٤٪) از مشارکت‌کنندگان پژوهش، بانو و ۳٤ نفر(۱۳/٦٪) مرد بودند که از این تعداد بیشترین تعداد، دارای مدرک کارشناسی (٦۷/۲ درصد) و کمترین دارای مدرک دکتری (۳ نفر) بودند. برای بررسی قابلیت اعتماد سازه‌ها Fornell and Larcker (1981) سه ملاک را پیشنهاد می‌کنند که شامل: ۱- قابلیت اعتماد هر یک از گویه‌ها، ۲- قابلیت اعتماد ترکیبی[1] هریک از سازه‌ها و ۳- متوسط واریانس استخراج شده، تحلیل عاملی تأییدی نشانگر سازه خوب تعریف شده است.

برای تجزیه و تحلیل مقدماتی داده‌ها از نرم افزار SPSS-25 و برای انجام روایی سازه از از نرم افزار Smart PLS استفاده شد.

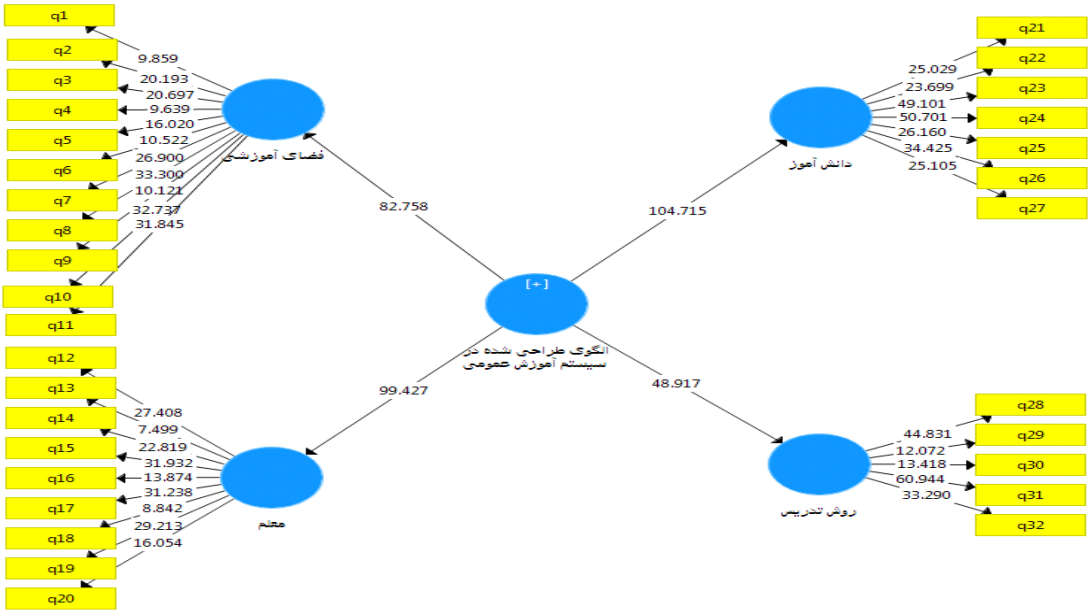

شکل ۱. مدل اندازه‌گیری بارهای عاملی مولفه‌های مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی-یادگیری در سیستم آموزش عمومی در حالت ضرایب استاندارد

Figure 1. Model for measuring the factor loadings of the components of the existentialist curriculum scale with emphasis on the element of teaching-learning strategies in the general education system in the form of standard coefficients.

1- Composite Reliability

بر اساس شکل ۱، مشخص است همه گویه‌ها در همه مؤلفه‌ها دارای بار عاملی مطلوبی (بالاتر از ۰/۷۰) هستند.

شکل ۲. مؤلفه‌های مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی-یادگیری در سیستم آموزش عمومی در حالت ضرایب t

Figure 2. Components of the existentialist curriculum scale with emphasis on the element of teaching-learning strategies in the general education system in the form of t coefficients

بر مبنای شکل ۲، مشخص است همه گویه ها در همه مؤلفه‌ها دارای ضریب t بالاتر از ۱/۹۶ هستند.

جدول ۲. ضرایب گویه برای مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی-یادگیری

Table 2. Item coefficients for the existentialist curriculum scale with emphasis on the teaching-learning strategies element

آلفای کرونباخ Cronbach's alpha	ضریب همبستگی Correlation coefficient	گویه Item	آلفای کرونباخ Cronbach's alpha	ضریب همبستگی Correlation coefficient	گویه Item	آلفای کرونباخ Cronbach's alpha	ضریب همبستگی Correlation coefficient	گویه Item
0.965	0.816	23	0.965	0.784	12	0.965	0.566	۱
0.964	0.819	24	0.964	0.445	13	0.964	0.697	۲
0.964	0.745	25	0.964	0.654	14	0.964	0.687	۳
0.966	0.769	26	0.966	0.756	15	0.966	0.481	٤
0.965	0.753	27	0.965	0.637	16	0.965	0.644	٥
0.966	0.786	28	0.966	0.741	17	0.966	0.467	٦
0.964	0.557	29	0.964	0.597	18	0.964	0.776	۷
0.964	0.513	30	0.964	0.783	19	0.964	0.748	۸
0.965	0.792	31	0.965	0.647	20	0.965	0.599	۹
0.964	0.718	32	0.964	0.75	21	0.964	0.747	۱۰
				0.747	22	0.964	0.765	۱۱

گویه‌هایی که ضریب تمیز کمتر از ۰/۳۰ داشتند، لازم است که حذف شوند (Hair et al., 2014)، بر این اساس همانطور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، همه گویه‌ها دارای ضریب بالاتر از ۰/۳۰ بودند.

جدول ۳. ضرایب اعتبار، پایایی ترکیبی و متوسط واریانس استخراج شده

Table 3. Validity coefficients, composite reliability and average variance extracted

متغیر Variable	تعداد گویه‌ها Number of items	میانگین Mean	انحراف معیار Standard deviation	آلفای کرونباخ Cronbach's alpha	پایایی ترکیبی Composite reliability	متوسط واریانس استخراج شده Average extracted variance
فضای آموزشی	11	46.984	7.032	0.911	0.926	0.537
معلم	9	39.872	5.094	0.903	0.922	0.571
دانش‌آموز	7	30.732	4.413	0.931	0.944	0.709
روش تدریس	5	21.728	3.078	0.864	0.902	0.651

همانطور که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهند آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی هر یک از مؤلفه‌های فضای آموزشی، معلم، دانش‌آموز و روش تدریس بالاتر از ۰/۷۰، و متوسط واریانس استخراج شده هر یک از مؤلفه‌ها بالاتر از ۰/۵۰ است که این نتایج حاکی از اعتبار درونی پرسشنامه است. همسانی درونی کل پرسشنامه آلفای کرونباخ نیز ۰/۹۷ محاسبه شد.

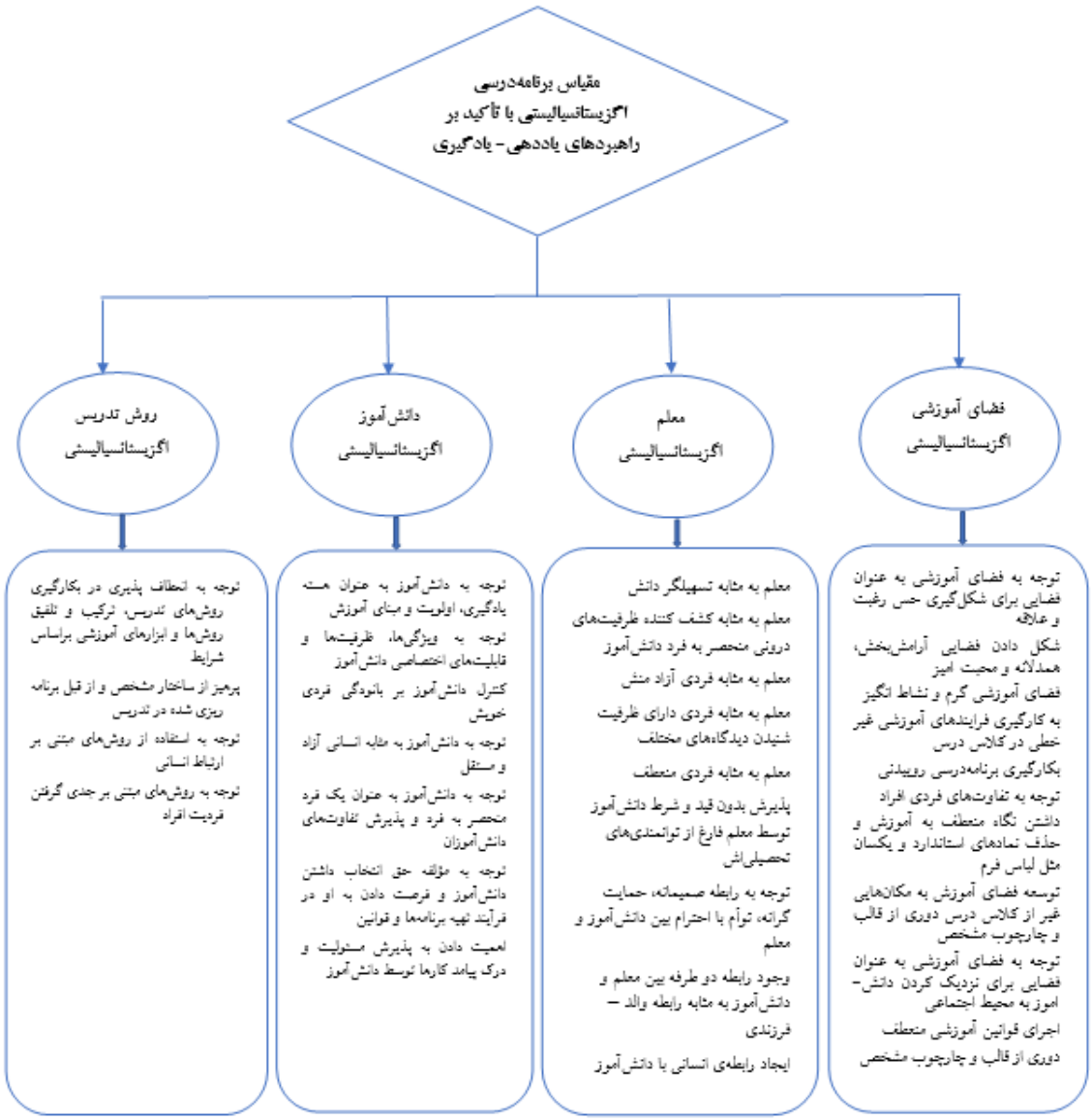
جدول ٤. جدول نیکویی برازش مدل اندازه‌گیری مربوط به هر یک از مؤلفه‌های مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی-یادگیری

Table 4. Goodness of fit table of the measurement model related to each of the components of the existentialist curriculum scale with emphasis on the element of teaching-learning strategies

مؤلفه Component	R2		Q2		SRMR		NFI	
	مقدار مطلوب Desired amount	مقدار محاسبه شده Calculated value	مقدار مطلوب Desired amount	مقدار محاسبه شده Calculated value	مقدار مطلوب Desired amount	مقدار محاسبه شده Calculated value	مقدار مطلوب Desired amount	مقدار محاسبه شده Calculated value
فضای آموزشی	30>	0.86	15>	0.609	0.08	0.07<	0.90>	1
معلم	30>	0.87	15>	0.485	0.08	0.07<	0.90>	1
دانش‌آموز	30>	0.90	15>	0.444	0.08	0.07<	0.90>	1
روش تدریس	30>	0.76	15>	0.462	0.08	0.07<	0.90>	1

مقدار R^2 (ضریب تعیین) وR^2 تعدیل شده برای مؤلفه های فضای آموزشی، معلم، دانش‌آموز و روش تدریس بالاتر از ۰/۳۰ هستند که نشان دهنده تبیین مطلوب متغیرهای درونزا است. به عبارت دیگر مدل اندازه‌گیری دارای برازش مطلوب است.Q^2 (=1-SSE/SSO) در پژوهش حاضر برای مؤلفه‌های فضای آموزشی، معلم، دانش‌آموز و روش تدریس

بالاتر از ۰/۱۵ هستند و بالاتر از ۰/۱۵ نشان دهنده قدرت مدل در پیش‌بینی است. در مورد نیکویی برازش مدل، مقادیر به دست آمده از شاخص‌های SRMR و NFI نشان دهنده برازش مناسب مدل اندازه‌گیری است.

کل ۳. مدل مفهومی و مقیاس طراحی و اعتبارسنجی شده

Figure 3. Conceptual model and designed and validated scale

بحث و نتیجه‌گیری

برای ساخت مقیاس برنامه‌درسی مبتنی بر اگزیستانسیالیسم با تأکید بر عنصر راهبردهای یاددهی- یادگیری، در بخش اول پژوهش (کیفی) بر اساس نظر متخصصان؛ ۱ مضمون فراگیر، ٤ مضمون سازمان‌دهنده و ۳۱ مضمون پایه استخراج گردید که بر آن اساس، مقیاس در قالب ۱ عامل، ٤ ملاک و ۳۱ نشانگر طراحی گردید. مضامین سازمان‌دهنده شامل فضای آموزشی، معلم، دانش‌آموز و روش تدریس اگزیستانسیالیستی بوده است.

بر اساس نظر متخصصان، فضای آموزشی در قالب فضایی برای شکل‌گیری حس رغبت و علاقه، فضایی برای نزدیک کردن دانش‌آموز به محیط اجتماعی، توسعه فضای آموزش به مکان‌هایی غیر از کلاس درس، گذر کردن از یک

قالب و چارچوب مشخص، اجرای قوانین آموزشی منعطف، داشتن نگاه منعطف به آموزش و حذف نمادهای استاندارد و یکسان مثل لباس فرم، توجه به تفاوت‌های فردی افراد، بکارگیری برنامه‌درسی روییدنی، به کارگیری فرایندهای آموزشی غیر خطی در کلاس درس، فضای آموزشی گرم و نشاط انگیز و شکل دادن فضایی آرامش بخش، همدلانه و محبت آمیز از نشانگرهایی بود که در بخش فضای آموزشی اگزیستانسیالیستی مطرح می‌شود. فضای آموزشی در مکتب اگزیستانسیالیسم به گونه‌ای است که تنها منحصر به یک مکان خاص نیست. انعطاف‌پذیری و تنوع قوانین دیده می‌شود و همه‌ی این موارد برای این است که منطبق بر نیازهای تک تک دانش‌آموزان باشد. از این منظر با پژوهش Davarpanah et al. (2016) همسو است که بیان داشت در این مکتب جایی برای تهدید و فشار، اجرای قوانین خشک و دست و پاگیر اداری و اعمال قوانین سخت‌گیرانه نیست.

معلم به‌واسطه نقش بسزایی که در شکل‌گیری شخصیت دانش‌آموزان (Saeedi, 2024) به خصوص به‌عنوان الگو بودن در مسائل مختلف در دوره ابتدایی دارد (Farahmand et al., 2026)، از اهمیت بسزایی برخوردار است (در ارتباط با معلم اگزیستانسیالیستی به‌عنوان یکی از مضامین سازمان دهنده؛ ایجاد فضایی برای شکل‌گیری رابطه‌ی من و تویی (رابطه انسانی) در مدرسه، پذیرش بدون قید و شرط دانش‌آموز توسط معلم فارغ از توانمندی‌های تحصیلی‌اش، معلم به مثابه فردی منعطف، معلم به مثابه فردی دارای ظرفیت شنیدن دیدگاه‌های مختلف، وجود رابطه دو طرفه بین معلم و دانش‌آموز به مثابه رابطه والد – فربانودی، توجه به رابطه صمیمانه، حمایت گرانه، توأم با احترام بین دانش‌آموز و معلم، معلم به مثابه تسهیلگر دانش، معلم به مثابه کشف کننده ظرفیت‌های درونی منحصر به فرد دانش‌آموز و معلم به مثابه فردی آزاد منش به‌عنوان نشانگر مطرح شده است که در نهایت در قالب گویه‌های مقیاس طراحی شده در نظر گرفته شده است. در مکتب اگزیستانسیالیسم؛ معلم، چارچوب‌ها را مشخص می‌کند و به هدایت و راهنمایی دانش‌آموز می‌پردازد. از این منظر با پژوهش Bradly (2019) همسو است که بیان داشت مکتب اگزیستانسیالیسم رابطه معلم با دانش‌آموز را در موقعیت منعطف‌تری برای شناخته شدن قرار می‌دهد. با پژوهش Davarpanah et al. (2016) نیز همسو است که بیان داشت، در این مکتب تربیت معلمِ آگاه، خلاق، آزاد، راهنما، مسئولیت‌پذیر، انعطاف‌پذیر، تعامل‌گرا مدنظر است. از دیگر مضامین استخراج شده از مصاحبه‌ها که در قالب ملاک لحاظ شده است، دانش‌آموز اگزیستانسیالیستی است. از دیدگاه این مکتب؛ باید برای وجود دانش‌آموز با تمام دیدگاه‌ها، علایق و استعدادها ارزش قائل شد، باید به او آزادی داد تا بتواند به راحتی انتخاب کند. وقتی خود دانش‌آموز دست به انتخاب ببانود، یاد می‌گیرد که مسئولیت کارهای خود را بپذیرد. از این منظر با پژوهش Faraj zadeh and Sarmadi (2019) همسو است که بیان داشت محور تربیت، دانش‌آموز است و معلم حق ندارد راه حل قطعی به دانش‌آموز ارائه دهد. با پژوهش Zeinuddin Meimand and Goodarzi (2020) نیز همسو است که به آزادی و ظرفیت انتخابگری انسان (دانش‌آموز) اشاره نموده‌اند. انسان موجودی آزاد، آگاه و مسئول است که به ساختن خویش می‌پردازد. در تبیین این مضمون باید گفت؛ دانش‌آموز، مهم‌ترین عنصر سیستم آموزشی و مبنای یادگیری است و همه‌ی اقدامات برای این است که او به سعادت و نیکبختی نائل آید. بدون وجود او همه‌ی اقدامات پوچ و فاقد معنا می‌شود. باید به او حق آزادی و انتخاب داد تا بتواند آزادانه به ابراز عقاید و نظرات خود بپردازد و استعدادها و قابلیت‌های او به منصه‌ی ظهور برسد. اگر حق انتخاب و آزادی را از دانش‌آموزان سلب کنیم، رفته رفته

علایق و انگیزه او سیر نزولی می‌یابد و در نهایت هم به عنوان عنصری خنثی و بی‌تفاوت عمل می‌کند. دانش‌آموزان متفاوت‌اند و هریک به زمینه‌های خاصی علاقه دارند. یکی به نویسندگی، دیگری به هنر، آن دیگری به ادبیات، شعر و ... نمی‌توان آنان را به یک صورت و با یک فرمول خاص پرورش داد؛ باید به فردیت هریک توجه نمود و زمینه رشد و شکوفایی وی را فراهم کرد. از دیگر مضامین استخراج شده در عنصر راهبردهای یاددهی- یادگیری مبتنی بر اگزیستانسیالیسم، روش تدریس است.

در مکتب اگزیستانسیالیسم هیچ روش خاصی که بتوان از آن نام برد، وجود ندارد (Shabanpour et al., 2024). هر روشی را می‌توان انتخاب نمود منوط بر این که آزادی، مسئولیت‌پذیری، توجه به فردیت افراد، حق انتخاب و امثال این مفاهیم تأمین شود، بنابراین با توجه به شرایط می‌توان از انواع روش‌ها استفاده نمود. از این منظر با پژوهش Sarmadi and Masoumifard (2018) همسو است که بیان داشت روش‌های انعطاف‌پذیر جزو روش‌های تربیتی آن محسوب می‌شوند.

معلم به‌عنوان عنصر اصلی در فرایند تدریس است (Jorfi & Ebadi, 2024) که معلم اگزیستانسیالیست باید از روش دموکراتیک و غیر مستقیم در تدریس خود استفاده نماید و هرگز هدف‌های شخصی را به دانش‌آموزان خود تحمیل نکند (Shoarinejad, 2016). در تبیین می‌توان گفت؛ روش تدریس، زمینه و شرایط را فراهم می‌نماید تا اهداف یادگیری محقق شوند. بنابراین، با توجه به شرایط، باید از طیف وسیعی از روش‌ها استفاده نمود تا اهداف آموزش محقق شود. در نهایت باید گفت، انتخاب روش تدریس مناسب، سبب بهبود عملکرد یادگیرندگان و ارتقای عملکرد نظام آموزشی در نیل به اهداف متعالی می‌شود. روش‌های خشک و غیرانسانی تنها حس انگیزه، علاقه، شادابی و نشاط را در دانش‌آموزان کور کرده و علاقه به درس را کاهش می‌دهد (Safari et al., 2023). از آنجا که روش یادگیری مشارکتی مفاهیمی مثل مسئولیت‌پذیری، حفظ احترام، ابراز عقیده و امثال این مفاهیم را تقویت می‌نماید، مورد تأکید مکتب اگزیستانسیالیسم است. روش یادگیری مشارکتی در رشد مهارت‌های اجتماعی مربوط به احترام، انجام وظیفه، مسئولیت‌پذیری، همکاری با دیگران، رعایت مقررات، دوست‌یابی و فعالیت‌های گروهی اثرگذار است (Ahmadi Zamani et al., 2019). این مسأله باید در نسل‌های Z و آلفا بیشتر مورد توجه قرار گیرد چرا که این نسل به‌واسطه ارتباط و وابستگی به اینترنت (Azadmanesh & Khademi, 2024) به‌گونه‌ای متفاوت از نسل‌های قبل آموزش دیده و تربیت شده‌اند و از منظر مؤلفه‌های اگزیستانسیالیسم دارای ضعف هستند.

نتایج بخش کمی حاکی از تأیید این ملاک‌ها و نشانگرها در قالب مقیاس برنامه‌درسی اگزیستانسیالیستی با تأکید بر راهبردهای یاددهی- یادگیری بوده است. مقیاس طراحی شده؛ ٤ ملاکِ فضای آموزشی اگزیستانسیالیستی، معلم اگزیستانسیالیستی، دانش‌آموز اگزیستانسیالیستی و روش‌تدریس اگزیستانسیالیستی را مورد سنجش قرار می‌دهد و از آنجایی که مقیاس مورد نظر با توجه به طی یک فرایند علمی و پژوهشیِ دقیق و معتبر شکل گرفته، می‌تواند به عنوان ابزاری قابل اعتماد در اختیار مسئولان آموزش و پرورش و صاحبنظران برنامه‌درسی قرار گیرد. با توجه به سیستم آموزشی حاضر و تأکید آموزه‌های مکتب اگزیستانسیالیسم بر مفاهیمی همچون آزادی، مسئولیت، اصالت و یگانگی فرد و از این دست مفاهیم، از آموخته‌های این پژوهش در تعلیم و تربیت و سیستم آموزشی می‌توان استفاه نمود تا زمینه بهبود و بهسازی در کلاس‌های درس و به تبع آن یادگیری فراهم آید. معلمان و دانش‌آموزان نیز با بهره‌گیری از

یافته‌های این پژوهش می‌توانند نقش خود را به خوبی ایفا نمایند. بر اساس نتایج به‌دست آمده پیشنهاد می‌شود؛ سیستم آموزش و پرورش در هدف‌گذاری و طراحی محتوا، علایق و نیازهای متنوع دانش‌آموزان را مدنظر قرار دهد. معلمان طیف وسیعی از روش‌های تدریس را مورد استفاده قرار دهند تا منطبق بر نیازها و علایق متنوع دانش‌آموزان باشد. همچنین دانش‌آموزان در هدف گذاری‌ها، تولید محتوا و اجرای روش تدریس، نقش فعالی ایفا نماید. به پژوهشگران نیز پیشنهاد می‌شود، اعتبار مقیاس حاضر در آموزش عالی بررسی گردد و عناصر دیگر برنامه‌درسی از دیدگاه مکتب اگزیستانسیالیسم بررسی شود. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود؛ از طریق بررسی متون و منابع به تبیین و تحلیل این دیدگاه در سیستم آموزشی پرداخته شود.

مشارکت نویسندگان: ایده‌پردازی، طراحی مطالعه و ارزیابی نهایی؛ میمنت عابدینی بلترک. ساختار پژوهش: حجت صفار حیدری. جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها: مکرمه شعبان‌پور کارنامی.

قدردانی: پژوهش حاضر بدون همکاری مشارکت کنندگان امکان‌پذیر نبود؛ بدینوسیله از کلیه مشارکت کنندگان تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

تضاد منافع: نویسندگان اذعان دارند که در این مقاله هیچگونه تعارض منافعی وجود ندارد.

تأمین مالی: پژوهش حاضر از هیچ موسسه و نهادی حمایت مالی دریافت نکرده و کلیه هزینه‌ها در طول فرآیند اجرای پژوهش بر عهده پژوهشگران بوده است.

بیانیه دسترس‌پذیری داده‌ها: داده‌های پشتیبان این پژوهش بنا به درخواست منطقی از نویسنده مسئول قابل دریافت است.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی: نویسندگان اظهار می‌دارند که در هیچ‌یک از مراحل تهیه، نگارش، ویرایش، تحلیل، ترجمه یا آماده‌سازی این مقاله از ابزارهای هوش مصنوعی مولد یا فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی استفاده نشده است.

تأییدیه اخلاقی: تمامی مراحل پژوهش مطابق با ضوابط و اصول اخلاق در پژوهش اجرا شده است.

References

Ahmadi Zamani, Z., Goodarzi, A., & Dialameh, N. (2019). Systematic Review of Factors Affecting Students` Responsibility with Emphasis on the Role of the School. *Educational Sciences from Islamic Point of View*. *7*(13), 23-57. https://doi.org/10.30497/edus.2020.74912 [Persian]

Ahmadi, A., & Ramzani, A. (2013). The effectiveness of Galser's method of responsibility training on identity crisis and social skills of Tehran high school student, *educational and psychological Researches of Isfahan University*, *3*(2), 23-32. doi: 10.34172/srhs.2024.005 [Persian]

Azadmanesh, S., & Khademi., H. (2024). Netizenship and Networked Child: An Educational Reflection on the Concept of Childhood in Generation Z and Alpha. *Journal of Educational Science*, *31*(2), 159-184. https://doi.org/ 10.22055/edus.2024.46847.3595 [Persian]

Bahri, S. (2024). The Role of Philosophy of Science in Scientific Research. *Tadabbur: Jurnal Peradaban Islam*, *6*(1), 46-53. DOI: 10.22373/tadabbur.v6i1.480

Barrier, J., Quéré, O., & Vanneuville, R. (2019). The Making of Curriculum in Higher Education. Power, Knowledge, and Teaching Practices. *Revue d'anthropologie des connaissances*, 13;1-13. https://doi.org/10.3917/rac.042.0033

Bradly, A. (2019). The teacher-student Relationship: An existential approach; in T. Feldges (ed) Philosophy and education: New Perspectives on a Complex Relationship. Londen, Routledge https://doi.org/10.4324/9780429506536-9

Davarpanah, A. S., Ahanchian, M. R., & Kazemi, Y. (2016). Comparative study of the philosophy of education from the perspective of philosophical schools. The 7th National Conference of the Philosophy of Education Association of Iran. Shiraz: Shiraz University [Persian]

Emami, T., & Alavitalab, M. (2025). The existentialist concept of creative boredom in the play Aramsaysehgah written by Bahman Forsi. *Journal of Fine Arts: Performing Arts and Music*. *30*(1), 19-29. HTTPS://DOI.ORG/10.22059/JFADRAM.2024.373898.615866

Farahmand, A., Abedini baltork, M., & Izadi, S. (2026). Designing a Water Curriculum Model in the Iranian Educational System. *Journal of Society and the Environment*, *3*(8), 106-125. https://doi.org/10.22080/jsn.2026.30316.1122 [Persian]

Faraj zadeh, M., & Sarmadi, M. R. (2019). The Educational System and Methods in the Islamic View and Its Comparison with the School of Existentialism. *Ethical Research*, *10*(1), 205-222. http://akhlagh.saminatech.ir/fa/Article/17658/FullText [Persian]

Fathi Vajargah, K. (2016). Basic principles and concepts of curriculum planning. Tehran: Elm Ostadan [Persian]

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error: Algebra and Statistics. Journal of Marketing Research, 18, 382-388. http://dx.doi.org/10.2307/3150980

Gutek, G. L. (2019). Philosophical schools and educational opinions. Mohammad Jafar Pakseresht. Tehran: samt [Persian]

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2014). Pearson new international edition. *Multivariate data analysis, Seventh Edition. Pearson Education Limited Harlow, Essex*.

Ibrahimpour Komoleh, S., Naderi, E. A., & Seif Naraghi, M. (2017). Identification and study of the optimal characteristics of curriculum elements to achieve problem-solving skills in social studies course in primary school. *Journal of Educational and Scholastic Studies*, *6*(1), 125-172. https://trj.uok.ac.ir/article_61912. Html?lang=en [Persian]

Jafari gohar, M., Rostami Abusaeidi, A. A., & Jamalvandi, B. (2015). Philosophical Schools of Education in English Language Teaching. *Journal of Foreign Language Research*, 5(2), 183-214. https://doi.org/10.22059/jflr.2015.62546 [Persian]

Jorfi, H., & Ebadi, GH. H. (2024). Investigating the Effectiveness of the Teaching Methods Based on the Constructivist Approach on Achievement Motivation, Academic Achievement, and Reading Performance of Fifth-grade Students in Ahvaz. *Journal of Educational Science*, *31*(2), 51-78. https://doi.org/10.22055/edus.2024.46 127.3565 [Persian]

Katz, G. (2021). Finite freedom: Hegel on the existential function of the state. *European Journal of Philosophy*, *30*(3), 943-960. https://doi.org/10.1111/ejop.12734

Kneller, G. F. (2019). Getting to know the philosophy of education. Translation: Fereydoon Bazargan Dilmaghani. Tehran: Samt [Persian]

Koirala, M. P. (2011). "Existentialism in education". *Academic voices: A Multidisciplinary Journal*, 1, 39-44. DOI:10.3126/av. v1i0.5309

MacIntyre, A and Alawi Tabar, H. (2026). Existentialism. *Two Specialized Theological Quarterly*, *8*(14), 5-34. https://www.theomag.ir/article_246710.html [Persian]

Russo-Netzer, P. (2025). Positive anxiety: existential authenticity as a pathway to well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 1-11. https://doi.org/10.1080/17439760.2025.2498128

Saeedi, M. (2024). Identifying Effective Teacher Competencies in Elementary Schools. *Journal of Educational Science*, *31*(1), 259-284. https://doi.org/ 10.22055/edus.2024.46738.3591 [Persian]

Safari, M., Abedini Baltork, M., & Saffar Heidari, H. (2023). The Effect of Constructivist Teaching on Interest in Lessons, Academic Vitality and Enthusiasm for School. *Journal of Educational Science*, *30*(2), 121-142. https://doi.org/10.22055/edus.2024.43943.3466 [Persian]

Salehi, S. K. (2025). Analysis of Motor Behavior in the Ontological Perspective of Existential Philosophy. *Journal of Ontological Researches*, *13*(26), 656-629. 10.22061/ORJ.2025.2296 [Persian]

Sarmadi, M. R., & Masoumifard, M. (2018). Epistemological analysis of existentialism and its educational implications in distant education system (With emphasis on virtual education). *Research in School and Virtual Learning*, *5*(4), 101-115. DOI: 20.1001.1.23456523.1397.5.4.8.7 [Persian]

Sartre, J. (2020). L'existentialisme est un humanism. Amazon

Sasan, J. M. (2023). Existentialism and its influence on our understanding of knowledge, truth, morality, values, and religion. *European Journal of Learning on History and Social Sciences*, *1*(1), 40-48. https://doi.org/10.61796/ejlhss.v1i1.11

Shabanpour Karnami, M., Abedini Baltork, M., & Saffar Heidari, H. (2024). Recognizing the components of teaching-learning strategies in education based on existentialism philosophy. *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, *10*(17), 223-243. https://doi.org/ 10.48310/ITT.2023.3284 [Persian]

Sherman, G. L. (2024). Existentialism and higher education: A renewed intersection in well-being. *Journal of Humanistic Psychology*, *64*(3), 504-522. https://doi.org/10.1177/0022167820917231

Shoarinejad, A. A. (2016). Philosophy of Education. Tehran: Amir Kabir [Persian]

Siegmund, J. (2025). Existentialism Today?. *Intersezioni*, *45*(1), 104-109. DOI: 10.1404/116500

Smith, D. (2024). Existentialism and Technology. *The Bloomsbury Handbook of Existentialism*, 236. DOI:10.5040/9781350238176.00 21

Usul, E., Batman, K. A., & Ercan, H. (2025). Exploring Primary Classroom Teachers' Beliefs and Perspectives on Educational Philosophy. *Pegem Journal of Education and Instruction*, *15*(3), 170-189. https://doi.org/10.47750/pegegog.15.03.17

Dehghan, A., Farzi, H. R., & Valizadeh, F. (2018). Comparative study of human status in Islamic mysticism and existentialism (Based on Sanny's Hadiqeh and Nouveau Sartre's novel). *Journal of Persian Language & Literature*, *71*(237), 211-242. https://journals.tabrizu.ac.ir/article_12280.html [Persian]

Yeganeh, K. H. (2025). An analysis of the congruence between the tenets of Sartre’s existentialism and Inglehart's modern cultural values. *Social Issues*, *3*(1), 5-18. https://doi.org/10.30546/SI.2025.3.1.325

Zeinuddin Meimand, Z., & Goodarzi, M. (2020). The place of art in the curriculum from the point of view of the school of existentialism. The second national conference of new findings in the field of teaching-learning in elementary school. Bandar Abbas: Iranian Curriculum Studies Association [Persian]